

Jaarbrief 2022

Uit het bestuur – door Mirjam van Veen, voorzitter CHF

Leerstoel

Het Catharina Halkes Fonds heeft in veel opzichten een goed jaar achter de rug. De lang gekoesterde wens om in Nijmegen een leerstoel te vestigen voor 'ons' vakgebied ging in vervulling en Mariecke van den Berg maakte een veelbelovende start met haar werkzaamheden daar. We zijn blij dat zij deze plek invult en we zijn blij dat in Nijmegen een lange traditie van onderzoek en

onderwijs op het gebied van religie en gender en feministische theologie wordt voortgezet!

Projectsubsidies

Uiteraard subsidieerden we dit jaar weer mooie projecten op het gebied van religie en gender. Ook dit jaar hebben we weer mensen met mooie, veelbelovende projecten een steun in de rug kunnen geven in de vorm van een subsidie. Subsidie aanvragen bij het Halkesfonds is relatief gemakkelijk. Zodoende kunnen we redelijk laagdrempelig subsidies verstrekken. Bij het aanvragen van subsidies helpt hopelijk ook de vernieuwde website: hierop staat duidelijk vermeld hoe aanvragen kunnen worden ingediend en welke informatie we van een aanvrager nodig hebben.

Een aantal jaar geleden hebben we besloten ook grotere subsidies te verstrekken voor fellowships, of studieverlof ten behoeve van bijvoorbeeld de afronding van een

dissertatie. Dit initiatief begint langzamerhand goed te lopen. Er komen goede aanvragen binnen en deze subsidievorm lijkt te voldoen aan een behoefte.

Evenals vorig jaar zijn door Corona veel projecten vertraagd. En net als vorig heeft het bestuur besloten daar flexibel mee om te gaan. Uiteraard hebben we er begrip voor dat projecten door corona langer duren of later van start gaan dan oorspronkelijk voorzien.

Bestuur

Het bestuur heeft dit jaar afscheid genomen van Anne-Claire Mulder. Zij heeft jarenlang de secretarispost in het bestuur vervuld. Zoals in elk bestuur is dat ook bij ons een spilfunctie. Anne-Claire heeft voor het Catharina Halkes Fonds een grote hoeveelheid werk verzet. Daarnaast hebben we geprofiteerd van haar grote kennis op het gebied van religie en gender en van haar uitgebreide netwerk. Gelukkig hebben we een opvolgster voor Anne-Claire Mulder gevonden in de persoon van Willien van Wieringen. We zijn blij dat zij deze post wil opvullen. Het bestuur is momenteel nog op zoek naar een penningmeester. Ook dat is voor een fondsbestuur een belangrijke post!

Ten slotte...

Het Catharina Halkes Fonds vervult op het terrein van religie en gender een eigenzinnige rol. We geven onderzoekers een steun in de rug en maken het mensen mogelijk projecten uit te voeren, congressen te bezoeken om onderzoek te presenteren en een netwerk op te bouwen. Onze fellowships helpen mensen zich een tijd lang ongestoord aan onderzoek te wijden. Dat alles is mogelijk dankzij onze donateurs. Donateurs zorgen voor de financiële middelen die nodig zijn om ons werk te doen en zij verschaffen het fonds draagvlak. Daarom: veel dank aan ieder die het werk van het CHF steunt!

Bericht van de nieuwe secretaris – Willien van Wieringen stelt zich voor

De vraag of ik Anne-Claire Mulder wilde opvolgen als secretaris van het Catharina Halkes Fonds bleef niet lang onbeantwoord: ja, ik wil. Het fonds draag ik sinds jaren een warm hart toe. Toen ik buiten-promovenda werd aan de Katholieke Theologische Universiteit (inmiddels verengeld tot de Tilburg School of Catholic Theology), heeft het fonds mijn onderzoek gesteund. In die jaren ben ik ook een aantal keren in Nijmegen bij Catharina Halkes op ‘audiëntie’ geweest, want zo voelde dat. Een hele belevenis, met

inspirerende en stimulerende gesprekken, waarin de vragen getuigden van oprechte belangstelling.

Inmiddels ben ik docent aan Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing, met onder andere de cursussen ‘Bijbel, Vieren & Rituelen’ en taalverwerving Hebreeuws in het pakket. Daarnaast heb ik zitting in de redacties van twee tijdschriften: *Schrift* en *ACEBT (Amsterdamse Cahiers voor Exegese van de Bijbel en zijn Tradities)* en mag ik graag artikelen schrijven en lezingen verzorgen rond bijbelse thema’s, die bij voorkeur gendergerelateerd zijn. Mijn eerste studie, Nederlandse taal- en letterkunde, en tweede studie, theologie, kan ik zo laten samenkomen in het prachtige terrein van de bijbelwetenschappen, in combinatie met mijn gender-agenda.

Zo’n zes maanden ben ik nu aan het CHF verbonden en heb ik kunnen wennen aan de wijze waarop de informatie stroomt en wat er van de secretaris wel en niet wordt verwacht. Ik hoop de komende jaren mijn bijdrage te kunnen leveren aan ondersteuning van onderzoek en onderwijs op het gebied van gender en religie. En zo anderen te helpen waar ik ook zelf hulp heb ontvangen.

Bericht van de vertrekkende secretaris – Anne-Claire Mulder neemt afscheid

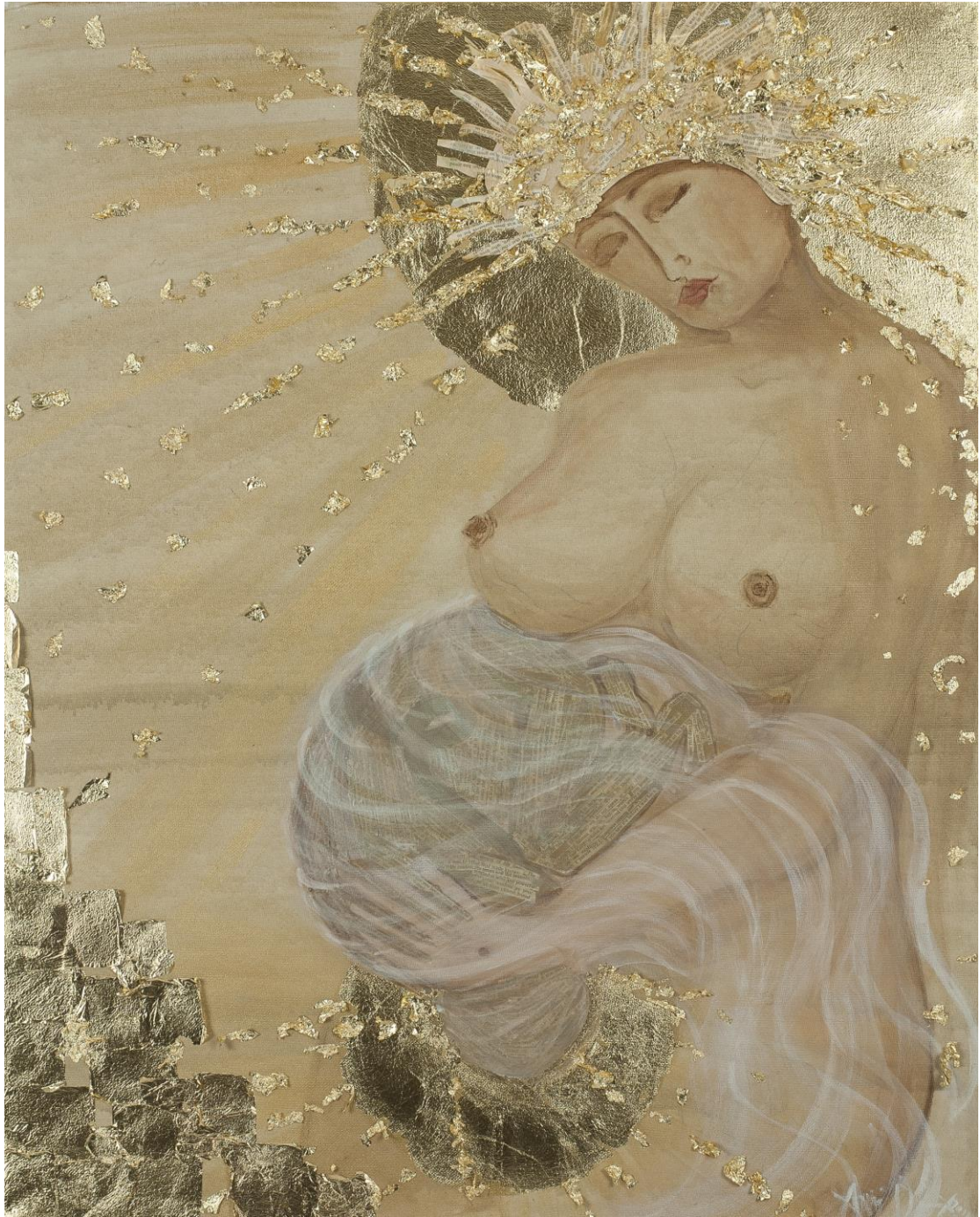
Bij wijze van afscheidsbrief

Op 24 maart 2022 nam ik met een gezellig etentje afscheid als secretaris van het bestuur van de Stichting Catharina Halkes Fonds – na 8 jaar. In oktober 2014 was ik aangetreden als de nieuwe secretaris. Ik kijk met heel veel plezier terug op die acht jaren als bestuurslid en vooral op de geanimeerde discussies over de subsidieaanvragen. Het was elke keer weer verrassend voor welke projecten bij ons subsidie werd aangevraagd en ook wie het Catharina Halkes Fonds had gevonden. Soms waren dat bekenden uit de wijde kring van onderzoeksters – en onderzoekers op het gebied van vrouwen- en genderstudies theologie, maar steeds vaker werden projecten bij ons ingediend door mensen die op de grens van religie en gender een project hadden bedacht – een tentoonstelling, een discussie-avond, een boekproject. Het leidde elke keer tot interessante discussies over de projecten en vandaaruit over de verhouding van gender en religie en de stand van zaken in religie- en theologische studies op dat gebied. Aan mij was dan de nobele taak om de beslissing en de essentie van die overwegingen te verwoorden in een brief aan de aanvraagsters en aanvragers.

Een aantal projecten van de afgelopen jaren herinner ik mij goed: de bijdrage aan de publicaties van de boeken *1001 Vrouwen in de Nederlandse Geschiedenis* en *1001 Vrouwen in de 20ste Eeuw*, waardoor vrouwen als Catharina Halkes, Fokkelien van Dijk-Hemmes en Kune Biezeveld en anderen in deze canon zijn opgenomen. Ook de Catharina Halkes Lezing van 2016 staat in mijn geheugen gegrift, al was het maar vanwege het feit dat de lezing werd vergezeld door een tentoonstelling van Engelse kunstenaressen-theologen over het thema 'Christa'. In de nissen van het koor van de Janskerk in Utrecht hingen zeven kunstwerken, die de achtergrond vormden van de lezingen van Lisa Isherwood en Mariecke van den Berg. De afbeelding op de volgende pagina toont een van deze kunstwerken, het schilderij van Angie Devereux.

Vijf jaar later zou Mariecke van den Berg haar inaugurele rede houden als bijzonder hoogleraar Feminisme en Christendom vanwege de Stichting Catharina Halkes Fonds – het laatste hoogtepunt van mijn bestuursperiode, en wat voor één. Een goed moment dus om het stokje over te geven aan Willien van Wieringen.

Afbeelding: schilderij 'Waiting for Sophia', gemaakt door Angie Devereux.

Verlag van de penningmeester – Marian Papavoine

Een Fonds van en voor onszelf

Ik herinner me nog dat Freda Dröes en ik in 1988 bij de notaris zaten om de statuten van het Catharina Halkes Fonds te laten vaststellen. Binnen het Project Feminisme en Theologie I (IIMO/IWFT, 1984-1988 Utrecht¹) was namelijk het idee ontstaan

om op de een of andere manier vaste financiering van projecten op het terrein van feminisme en theologie mogelijk te maken. Immers, emancipatiesubsidies en subsidies vanuit kerkelijke hoek konden wel eens een tijdelijk iets zijn. Het visioen was om vanuit kleine en grote bedragen, geschonken door betrokkenen, vanaf de grond een fonds op te bouwen. We moesten om te beginnen informatie inwinnen over hoe je zoiets aanpakt: hoe krijg je toegang tot de media? Wie spreek je aan? En het idee ontstond om het Fonds naar Tine Halkes te noemen. Dat was even wennen, want fondsen werden toch alleen naar overleden personen genoemd? Maar, na overleg met Tine en stevig onderbouwd met het argument dat ook koningin Beatrix tijdens haar leven al een fonds-op-naam had, stemde Tine toe. Dus gingen wij van start met het zoeken van bestuursleden, een mediacampagne bedenken, adressenbestanden vergaren voor de eerste mailing, een logo laten ontwerpen, een nieuwsbrief opstellen, een folder maken, een adressenbestand opzetten, uitzoeken hoe het werkt met acceptgiro's op naam, kortom: er kwam heel veel kijken bij het lanceren van het fonds. We wonnen informatie in bij mensen en instellingen die het konden weten, maar deden het uiteindelijk zelf – we vonden het wiel opnieuw uit. De droom 'we gaan een vermogen bijeensprokkelen en dan van de rente projecten financieren' was een opwindend en aanstekelijk idee. Bij de eerste mailing werden zo'n twaalfhonderd adressen aangeschreven. En het werkte: kleine en grotere bedragen stroomden binnen: het begin was er.

Vanaf 1987 was ik in allerlei hoedanigheden bij het Fonds betrokken. Eerst vanuit mijn functie als coördinator voor het IIMO/IWFT Project I bij de oprichting, onder voorzitterschap van Freda Dröes samen met Jonneke Bekkenkamp. Ik participeerde in het ontwikkelen van 'het idee', het opstellen van de statuten, het ontwerpen van de folder, maakte een format voor het adressenbestand en een macro om het adressenbestand te koppelen met het printen van de acceptgiro's, en ontwierp de website. Het liep allemaal fantastisch, met een eerste bestuur dat bestond uit: Riet

---

¹ Interuniversitair Instituut voor Missiologie en Oecumenica (IIMO) en Interuniversitaire Werkgroep Feminisme en Theologie (IWFT). Summier staat de geschiedenis bij de inleiding op het Archief IWFT 1976-2004 bij Atria: <https://collectie.atria.nl/archives/item/440082-redirection>

Bons-Storm, voorzitter, Catharina Halkes, Lideke In 't Veld, Mariël Kanne, Jacinta Kannekens (penningmeester), Magda Misset-van de Weg (secretaris), Lydwien Nieuwenhuis, Marian Papavoine en Maria ter Steeg.

Vele trouwe donateurs maakten jaarlijks een bedrag over en het fonds groeide langzaam maar zeker.

In 1991 kreeg ik een ernstig ongeluk, waardoor ik voor langere tijd uit het arbeidsproces was. In die tijd liep ook mijn tijdelijke baan bij het project af. In 1992 regelde Fokkelien van Dijk-Hemmes dat vanuit het Fonds, dat inmiddels flink gegroeid was, mijn baan voor één dag in de week toch verlengd werd, ter coördinatie en stimulering van de Interuniversitaire Werkgroep Feminisme en Theologie (IWFT). Toen ik eerder zo enthousiast fondsen aan het werven was, zou ik niet op dit idee gekomen zijn, maar op dat moment was het een goede oplossing en in ieder geval voor mij een zorg minder. Tot 2010 functioneerde ik in die tijdelijke baan van één dag per week als coördinator en beleidsmedewerker van wat zich ook maar voordeed, variërend van bestuurszaken tot en met (studie)bijeenkomsten en ik verzorgde de informatievoorziening voor het IWFT Vrouwennetwerk Theologie. Voor de overige dagen werd ik vanaf 1996 bibliothecaris, maar dat is een ander verhaal.

Het Catharina Halkes Fonds en ik bleven met elkaar verbonden. Van 1993 tot 2010 werkte ik – in meerdere of mindere mate – mee aan de eindredactie van de Jaarbrief en het verzorgen van de post met de acceptgiro op naam, en hield het donateurenbestand bij. Met veel namen raakte ik vertrouwd omdat ik ze jaarlijks in dat donateurenbestand tegenkwam.

In 2013 werd ik gevraagd om penningmeester te worden. Wat is er in de loop der jaren veel veranderd. Een penningmeester in 2022 realiseert zich, bij voorbeeld, dat het idee dat je van de rente van vermogen projecten kunt financieren allang achterhaald is. Niettemin is het geld door al die jaren heen gestaag binnengekomen: kleine donaties, maar ook een aantal legaten uit erfenissen. Wat bleef is het belang om het geld te besteden aan datgene waarvoor het was en is bedoeld. In dat kader kreeg de gedachte vorm om een belangrijke bijdrage te leveren aan het behouden en continueren van vrouwenstudies theologie aan de universiteiten. In 1988 werkten namelijk aan alle universiteiten docenten en werden er professoren feminisme en theologie /vrouwenstudies theologie benoemd, terwijl er nu nog maar enkele van deze posten over zijn. In Nijmegen is het met veel moeite gelukt om als Catharina Halkes Fonds de hoogleraarspost Feminisme en Christendom te kunnen continueren, die eerst vanuit de Stichting Nijmeegs Universiteitsfonds gefinancierd werd. Hoogleraarsposten die weer ophouden omdat de leerstoelhouder met pensioen gaat, voortdurende reorganisaties binnen wetenschap en theologie, maken dat de

continuering van vrouwenstudies/genderstudies theologie een punt van zorg is en blijft.

In het blad *ZijSpiegel*, febr.2022, nr. 029, februari geeft Anne-Marie Korte een mooi overzicht van de huidige stand van zaken. Enkele punten daaruit zijn (de verkorte versie is voor mijn verantwoordelijkheid):

Theologie is grotendeels vervangen door religiewetenschap. De theologie die er nog wel is, is meer confessioneel. Het vakgebied in Utrecht heet nu 'Religie en Gender', waarbij de term gender vooral in de wetenschap gebruikt wordt. Veel publicaties zijn in het Engels, vanwege de eisen die vanuit de universiteiten aan wetenschappers gesteld worden. Van een vertaling voor een bredere groep belangstellenden, zoals de vrouw-en-geloofbeweging – die in 1988 nog vanzelfsprekend was – is steeds minder sprake. De Open Studiedagen voor studenten en belangstellenden, met diverse thema's, vanuit de Catharina Halkes/Unie NKV Leerstoel in Nijmegen, waaraan ieder jaar zo'n honderd vrouwen deelnamen, zijn gestopt. Er worden jaarlijks nog wel toegankelijke studiedagen georganiseerd in Groningen vanuit een samenwerking tussen docenten vrouwenstudies van de RUG en de PTHU. De Jaarbrief wordt per e-mail verstuurd, per papieren post is onbetaalbaar geworden.

Tweemaal per jaar komen bij het Fonds nog steeds zeer diverse aanvragen voor financiering binnen, aanvragen die de uitwaaiing van het vakgebied weerspiegelen. Het bestuur kijkt er zorgvuldig naar. We zijn dankbaar voor alle bijdragen die dit mogelijk maken. Hoewel schenkingen meer incidenteel worden, zijn er ook een aantal donateurs die hebben besloten een schenkingsovereenkomst met het Fonds aan te gaan, waardoor we jaarlijks op vaste bedragen kunnen rekenen en de schenkers belastingvoordeel krijgen.

Onze droom om een eigen fonds te hebben is er. Het mag op, als het maar besteed wordt aan het doel: financiering van projecten feminisme en theologie – de erfenis van Tine Halkes en Fokkelien van Dijk-Hemmes financieel mogelijk blijven maken.

Namen mogen niet vergeten worden. Deze namen vond ik terug bij de Kamer van Koophandel. NB. Er zijn veel meer bestuursleden geweest, maar blijkbaar zijn die niet allemaal ingeschreven bij de KvK. Op de website zullen

Voorzitter

Riet Bons-Storm 1988-1994

Lideke In 't Veld 1994-2001

Trees Versteegen 2001-2004

Kune Biezeveld 2004-2008

Wilma Jansen 2009-2012
Maaïke de Haardt 2012-2017
Mirjam van Veen 2017-

Secretaris

Magda Misset-van de Weg 1988-1994
Janie van Middelkoop 1993-1998
Alma Lanser-van der Velde 1998-2004
Heleen Zorgdrager 2004-2011
Margriet Postma-Gosker 2011-2014
Anne-Claire Mulder 2014-2022
Willien van Wieringen 2022-

Penningmeester

Jacinta Kannekens 1988-1993
Freda Dröes 1993-1998
Anneke de Vries 1998-2001
Peggy Bracco-Gartner 2001-2007
Charlotte van der Leest 2007-2013
Marian Papavoine 2013-

Bericht van de nieuwe webmaster – Lucy Spoliar stelt zich voor

Mijn naam is Lucy Spoliar, en sinds de zomer van 2021 ben ik de nieuwe webmaster van het Catharina Halkes Fonds. In deze rol ben ik verantwoordelijk ervoor te zorgen dat updates over verschillende door het Catharina Halkes Fonds gefinancierde projecten worden gedeeld op de Catharina Halkes Fonds website en Facebook pagina.

Naast deze rol werk ik als promovendus aan de Radboud Universiteit Nijmegen, waar mijn onderzoeksproject zich richt op representaties van joodse en moslimvrouwen in Britse komedie. Mijn onderzoeksinteresses gaan in bredere zin uit naar religie, gender en seksualiteit, met name in populaire cultuur. Ik focus in het bijzonder op de manieren waarop

gemarginaliseerde religieuze gemeenschappen worden gerepresenteerd en zichzelf representeren in zogenaamde "light" entertainment.

Ik kom oorspronkelijk uit Engeland, maar woon nu voor mijn vierde jaar in Nederland. Om deze reden geniet ik van de mogelijkheid met het Catharina Halkes Fonds te oefenen in communicatie in het Nederlands. Ik wilde de functie van webmaster voor het Catharina Halkes Fonds vervullen, omdat ik al eerder beurzen van het Fonds heb ontvangen. Het geeft mij voldoening iets terug te kunnen doen. Ik heb het gevoel dat mijn onderzoeksinteresses sterk overeenkomen met die van Catharina Halkes Fonds, dus het is nuttig om op de hoogte te blijven van de projecten die het Fonds financiert. Het Catharina Halkes Fonds bestuur is bovendien een team van vriendelijke, ondersteunende mentoren, en ik heb het voorrecht van hen te leren en met hen samen te werken.

Geef om onderzoek en onderwijs in vrouwenstudies theologie en religiewetenschappen

Doneer aan het Catharina Halkes Fonds
www.catharinahalkesfonds.nl
Rekeningnummer NL16 INGB 0000 202462

Wilt u uw **donatie aub zelf overmaken?**

Ons rekeningnummer: Stichting Catharina Halkes Fonds,
NL16 INGB 0000 2024 62, te Tilburg

Andere opties:

*Als u via internet bankiert, kunt u een betaalverzoek ("tikkie") ontvangen nadat u uw e-mailadres hebt gestuurd aan: penningmeester@catharinahalkesfonds.nl

* Ook kunt u overwegen om een jaarlijkse automatische overboeking vanuit uw bankrekening aan te maken. Die kunt u zelf eenvoudig weer intrekken.

* Wanneer u een schenkingsovereenkomst tekent voor een aantal jaren, kunt u het bedrag volledig aftrekken van de belasting. Het Fonds heeft de ANBI-status.

Vragen hierover aan Marian Papavoine, penningmeester@catharinahalkesfonds.nl

Secretariaat: Dr. Willien van Wieringen, secretaris@catharinahalkesfonds.nl